

บทที่ 6

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ (Conclusion Recommendation)

6.1 สรุปผล

การวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมดนตรีชาติพันธุ์สู่การประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัย : กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ ม้ง ลีซู ลาหู่ ดาระอั้ง ปกาเกอะญอ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้ระเบียบวิจัยทางด้านดนตรีชาติพันธุ์วิทยา นำเสนอข้อมูลเชิงพรรณนาวิเคราะห์ โดยวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยเพื่อศึกษาวัฒนธรรมดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ม้ง ลีซู ลาหู่ ดาระอั้ง ปกาเกอะญอ และเพื่อประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัย จากวัฒนธรรมดนตรีชาติพันธุ์

จากการศึกษาวัฒนธรรมดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ ได้แก่ ม้ง ลีซู ลาหู่ ดาระอั้ง ปกาเกอะญอ จากการพบว่าดนตรี 1. กลุ่มชาติพันธุ์ม้ง มีทั้งเครื่องดนตรี ศิลปินนักดนตรี นักร้อง ซึ่งได้แก่ เครื่องดนตรีเค่ง และเพลงร้อง ฮูกือเจี้ย หรือเพลงร้องในงานปีใหม่ม้ง 2.กลุ่มชาติพันธุ์ลีซู พบว่ามีเครื่องดนตรีอยู่ 4 ชนิด คือ ปาลิฝูหลู, ฝูหลูแลแล, ฝูหลูนาอู๋, ซือปือ 3. กลุ่มชาติพันธุ์ดาระอั้ง พบว่ามีดนตรี 3 ประเภท คือ ดิ่ง, หว่อ และเพลงร้อง 4. กลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ พบว่ามีเครื่องดนตรีหน่อซือแหล่ หรือแคนลาหู่ และ 5.กลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ พบว่ามีเครื่องดนตรีเตหนากู และเพลงร้องประกอบเตหนากู

เครื่องดนตรีเค่ง หรือแคนม้งเป็นเครื่องดนตรีชั้นสูงของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง ซึ่งเชื่อว่าสามารถติดต่อสื่อสารกับวิญญาณได้ เค่งอยู่ในตระกูลเครื่องลมไม้ ภายในท่อมี่ลิ้นทองเหลืองติดเข้าไปกับตัวท่อบรรเลงโดยวิธีการเป่าเสียงและดูดเสียง บทบาทของเค่งในวิถีชีวิต ทั้งเพื่อความรื่นเริงบันเทิงใจในเทศกาลปีใหม่ม้งเอง การเป่าเค่งเพื่อเป็นการทักทายกันครั้งแรก การบรรเลงเค่งเป็นสัญลักษณ์แทนคำสวัสดี การบรรเลงเค่งเพื่อแสดงออกถึงความเคารพ ซาบซึ้ง และขอขอบคุณที่มีผู้มาเยี่ยมเยือน และที่สำคัญการบรรเลงเค่งเพื่อเป็นสัญลักษณ์สื่อสารระหว่างวิญญาณผู้ตายสู่อีกโลกหนึ่ง

เพลงร้องฮูกือเจี้ย หรือเพลงร้องในงานปีใหม่ม้งเป็นการร้องแบบ ร้อยเนื้อทำนองเดียว กล่าวอีกนัยคือบทเพลงใช้ทำนองเพียงทำนองเดียว แต่ใช้เนื้อร้องที่จากการแต่งจากไหวพริบของผู้ร้องในทันที การร้องฮูกือเจี้ยเป็นการเล่าเรื่องราวการดำรงชีวิตของชาวม้ง ซึ่งจะร้องเพื่อเล่าเรื่องราวเดียวกันตลอดทั้งเพลง เช่น เรื่องราวที่เกี่ยวกับความรักภรรยาหนุ่มสาว (ฮูกือเจี้ย แปลง) การเล่าเรื่องราวของลูกสะใภ้ในลักษณะต่าง ๆ (ฮูกือเจี้ย อ้ว นยะ นยะ) การเล่าเรื่องราวการทำมาหากิน และการดำรงชีวิต (ฮูกือเจี้ย

อ้วนอ้ออ้อ) และการเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการตาย ซึ่งเล่าเรื่องเกี่ยวกับความยากลำบาก การกำพร้าพ่อแม่ งานศพ ความสัมพันธ์ของผู้ร้องต่องานศพหรือญาติที่จากไป(ฮูกือเจี้ย ตัว ตัว)

เครื่องดนตรีปาลิผู้หลู เครื่องดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู เป็นแคนขนาดเล็ก เครื่องดนตรีอยู่ในกลุ่มเครื่องลม ลีนของปาลิผู้หลู เป็นลีนอิสระทำจากไม้ไผ่ขนาดเล็ก เกิดเสียงได้โดยการเป่า และการดูด นิยมใช้บรรเลงในเทศกาลปีใหม่ของชาวลีซู นักดนตรีปาลิผู้หลูมีทั้งเยาวชน และคนวัยกลางคน เพราะเครื่องดนตรีสามารถฝึกฝนได้ง่าย **เครื่องดนตรีผู้หลูแลแล** เป็นแคนขนาดกลางของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู มีลักษณะคล้ายกับปาลิผู้หลู แต่มีขนาดใหญ่กว่า อีกทั้งมีท่อเสริมอีกจำนวน 3 ท่อเพื่อให้เสียงเกิดความกังวาน **เครื่องดนตรีผู้หลูนาอู่** ซึ่งเป็นแคนขนาดใหญ่ที่สุดในบรรดาแคนกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู ท่อเสียงมีขนาดยาว ให้เสียงต่ำกว่าผู้หลูแลแล และปาลิผู้หลู อีกทั้งมีท่อเสริมครอบเสียงจำนวน 4 เสียง **เครื่องดนตรีซื่อปือ** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย เกิดเสียงจากการดีด มีลักษณะเดียวกันกับซิ่งของชาวล้านนาทางภาคเหนือของประเทศไทย ซื่อปือเป็นเครื่องดนตรีที่นิยมใช้บรรเลงในงานรื่นเริง เช่น งานปีใหม่ พิธีกินข้าวโพดใหม่ และงานแต่งงาน

เครื่องดนตรีดิ่ง หรือพิณ เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสาย โดยเครื่องดนตรีนี้ผลิตจากไม้ชิ้นเดียว เกิดเสียงโดยอาศัยการสั่นสะเทือนของสายจำนวน 3 สาย ลำตัวทำจากไม้เนื้อแข็ง ตั้งเสียงได้หลายวิธี บทเพลงของดิ่งบรรเลงในหลายโอกาส เช่น ดิ่งบรรเลงประกอบการรำวง ดิ่งเพื่อใช้จับสาว และดิ่งบรรเลงยามว่างจากการทำงาน **เครื่องดนตรีหว่า** เป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลม เป็นปี่น้ำเต้า ผลิตเสียงโดยอาศัยการสั่นสะเทือนของอากาศ หรือลมเป็นหลักสำคัญ กระแสลมถูกบังคับให้พุ่งไปปะทะ ผ่านลิ้นแล้วจึงเกิดเสียง ท่อเสียงทำหน้าที่เป็นตัวกำธรร และเปลี่ยนระดับความสูง – ต่ำด้วยการกดรู ส่วนปากเป่าทำจากน้ำเต้า และส่วนไล่ระดับเสียงทำจากไม้ไผ่เจาะรู 7 รู ลักษณะการบรรเลงคล้ายวิธีการบรรเลงขลุ่ยไทย **เพลงร้องของดาระอั้ง** เป็นบทเพลงที่ลักษณะร้อยเนื้อทำนองเดียว กล่าวอีกนัยหนึ่งคือบทเพลงของดาระอั้งมีทำนองเดียว แต่คำร้องจะถูกเรียงร้อย และขั้วร้อยให้อยู่ในทำนอง อีกทั้งเพลงร้องนั้นมีเครื่องดนตรีเล่นประกอบ คือ ดิ่ง และหว่า

เครื่องดนตรีหน่อซื่อแหล่หรือ แคนลาหู่ ชาวล่าหู่ใช้เพื่อประกอบพิธีกรรมโดยเฉพาะการเต้นจะคีหรือเต้นรำช่วงเทศกาลปีใหม่ของล่าหู่ อีกทั้งเครื่องดนตรีหน่อซื่อแหล่ยังนำมาบรรเลงประกอบพิธีกรรมสำคัญต่าง ๆ ด้วย เครื่องดนตรีมีลักษณะทางกายภาพคล้ายกับปาลิผู้หลูของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู เป็นเครื่องเป่าประเภทลีนอิสระ เป่าลมออก ดมลมเข้าเพื่อให้เกิดเสียง ท่อเสียง แต่ละท่อมีลิ้นประกบเข้า สอดเข้ากับน้ำเต้า การเชื่อมต่อของท่อเสียงกับน้ำเต้าใช้ซี่ชันโรง

เครื่องดนตรีเตหน่ากุ หรือพิณของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ เตหน่ากุ แปลว่าเครื่องดีดที่มีคอโค้งงอ ส่วนหัวเตหน่ากุมีรูปร่างหน้าตาหลายแบบทั้งที่แกะสลักเป็นงู นก เก้งหรือควาย เดิมทีเตหน่ากุทำจากไม้ท่อนเดียว ปัจจุบันดัดแปลงเอาไม้สองท่อนมาต่อกัน ชาวปกากะญอเชื่อว่าการแกะสลักนกเขาสามารถสื่อสารจากตอยหนึ่งไปอีกตอยหนึ่ง เปรียบเสมือนการใช้เสียงเพลงเพื่อสื่อสารกับผู้ฟัง แต่หัวเต

หน้าเป็นนึ่งก็เชื่อว่านึ่งเป็นสัตว์อันทรงพลัง เตะหน้ากุ่มมีตั้งแต่ 6 สาย 7 สาย และ 8 สาย เพลงร้องกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ เป็นบทขับร้องอีธา หรือคำสอน นำมาเรียบเรียงให้เกิดทำนองและใช้เตะหน้ากุ่มบรรเลงประกอบเพื่อให้เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ประเด็นการประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยจากวัฒนธรรมดนตรีชาติพันธุ์ ผู้วิจัยศึกษาจากนักดนตรีที่มีความสามารถ มีความหลากหลายทางดนตรี ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกบทเพลง จำนวนศิลปิน และแหล่งข้อมูลที่ใช้ศึกษานั้น ผู้วิจัยเข้าพื้นที่สำรวจข้อมูลเบื้องต้น จากนั้นเข้าพื้นที่สนามสอบถามข้อมูลจากชาวบ้าน รวมทั้งผู้นำชุมชน เพื่อค้นหาบุคคลข้อมูล โดยประเด็นหลักของการประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัย คือ 1. การนำบทเพลงดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์มาวิเคราะห์ลักษณะทางดนตรี และ 2. การประพันธ์เพลงโดยใช้โครงสร้าง หรือคุณลักษณะทางดนตรีชาติพันธุ์ดั้งเดิมเป็นแนวความคิดหลัก ซึ่งการนำบทเพลงดั้งเดิมมาคัดเลือกบทเพลงจำนวน 10 เพลงจาก 5 กลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้ เพลงที่ 1 เพลงกะเออ ทำนองดอยลายของกลุ่มชาติพันธุ์ดาระอั้ง, เพลงที่ 2 เพลงจิบสาว “ฮูกือเจ็ย” ของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง, เพลงที่ 3 เพลงผู้หญิงนาอู่ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู, เพลงที่ 4 เพลงใช้ฝักซ้อปือ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลีซู, เพลงที่ 5 เพลงเตะหน้ากุ่ม ของกลุ่มชาติพันธุ์ปะกาเกอญอ, เพลงที่ 6 เพลงสัตว์ป่า ของกลุ่มชาติพันธุ์ปะกาเกอญอ, เพลงที่ 7 เพลงนางร้อยเงิน ของกลุ่มชาติพันธุ์ดาระอั้ง, เพลงที่ 8 เพลงกะเออ ทำนองเมืองเก็นของกลุ่มชาติพันธุ์ดาระอั้ง, เพลงที่ 9 เพลงเค่ง นำเข้าสู่การเดินรำของกลุ่มชาติพันธุ์ม้ง และเพลงที่ 10 เพลงหน่อซ้อแหล่ ของกลุ่มชาติพันธุ์ลาหู่ โดยสรุป ดังนี้

การผสมผสานระหว่างดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ และดนตรีร่วมสมัยที่ใช้เครื่องดนตรีตะวันตก ผนวกกับเครื่องดนตรีพื้นบ้านให้เกิดเป็นงานร่วมสมัย โดยแนวคิดการเรียบเรียง (Arranging) ในการประดิษฐ์สร้างสรรค์นี้โดยผสมผสานจังหวะของแต่ละบทเพลงซึ่งต้องทำการ ตัดต่อ แก้ไข ขยับ ยืด หด (Edit) เพื่อให้เสียงงานบันทึกภาคสนามของแต่ละบทเพลงสามารถลงตัวได้เท่าที่เป็นได้ อีกทั้งยังต้องการประดิษฐ์คิดเรื่องการเคลื่อนที่คอร์ดให้เหมาะสมของแต่ละเพลง (Chord Progression) การออกแบบสังคีตลักษณ์ (Form) นั้นขึ้นอยู่กับแต่ละบทเพลง ทั้งนี้เกิดจากบทเพลงบางเพลงมีช่วงหยุดหายใจระหว่างบรรเลงจึงทำให้เกิดท่อนเพลง หรือบางครั้งจะดูที่ความเหมาะสมจากการเคลื่อนที่คอร์ดเป็นหลัก การออกแบบบันไดเสียง (Scale) หรือ โหมด หรือกลุ่มเสียงสำคัญ (Mode) ของแต่ละบทเพลงนั้นได้ออกแบบให้มีความเหมาะสมทั้งช่วงต้นเพลงอาจมีการเลียนแบบบันไดเสียงของบทเพลงโดยใช้เครื่องดนตรีสากลในการนำเพลงหรือท่อนโซโลกลางบทเพลง เพื่อให้เข้ากับบรรยากาศ กลิ่นไอของบทเพลงนั้นๆ

6.2 อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมดนตรีชาติพันธุ์สู่การประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัย : กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ ม้ง ลีซู ลาหู่ ดาระอั้ง ปกาเกอญอ ได้ศึกษาวัฒนธรรมรากเหง้าที่เป็นของดั้งเดิม สืบทอดมายาวนาน ดังที่ ยศ สันตสมบัติ กล่าวว่าความแตกต่างหลากหลายในรูปแบบศิลปะแสดงออกซึ่ง อารมณ์ และความรู้สึก ตลอดจนความหมายของศิลปะในสังคมวัฒนธรรมต่างๆ โดยเน้นมโนทัศน์เรื่อง วัฒนธรรมสัมพันธ์ หรือการประเมินคุณค่าของวัฒนธรรมหนึ่งๆ ในบริบทของวัฒนธรรมนั่นเอง เช่นในงานวิจัยครั้งนี้มีความแตกต่างของวัฒนธรรมดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์ แต่ยังมีโครงความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม โดยวัสดุผลิตเครื่องดนตรีหาได้จากธรรมชาติ มีเครื่องดนตรีลักษณะเดียวกัน เช่น เค่ง ปาลิผู้หลู ผู้หลูแลแล ผู้หลูอ้อ หน่อซื่อแหละ หว่อ โดยเครื่องดนตรีเหล่านี้ต่างรับใช้บริบทสังคมวัฒนธรรมของตนเอง

การนำดนตรีกลุ่มชาติพันธุ์เพื่อประดิษฐ์สร้างสรรค์เป็นงานใหม่ ตามแนวคิดดนตรีร่วมสมัย (Contemporary Music) การผสมผสานเสียงดนตรีที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาต่างสมัยกัน ดังงานวิจัยนี้ได้นำบทเพลงดั้งเดิมของกลุ่มชาติพันธุ์ผสมผสานการออกแบบ เรียบเรียง ผสมเสียง (Mixing) ผ่านกระบวนการทางงานเทคโนโลยี หรืออาจเรียกว่างานห้องบันทึกเสียงเพื่อให้ได้งานใหม่เกิดขึ้น ดังที่ ห้องสมุดดนตรีสมเด็จพระเทพรัตน์¹ กล่าวไว้ว่า ทุกยุคสมัยของมนุษย์ จึงมีการสร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยขึ้นได้เสมอ เช่น การผสมวงเครื่องสายไทยเข้ากับเสียงเปียโนและแอคคอร์ดียัน ก็เป็นดนตรีร่วมสมัยเกิดในสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งยังเป็นที่ยอมรับมาจนทุกวันนี้ ความเป็นดนตรีร่วมสมัยจึงคลายลง การใช้เครื่องดนตรีขนาดใหญ่คือวงโยธวาทิต บรรเลงเพลงไทยประเภทเพลงสามชั้น เพลงตับเพลงเถา ก็เรียกได้ว่าเป็นดนตรีร่วมสมัย ในปัจจุบันดนตรีร่วมสมัยนอกจากจะใช้เครื่องดนตรีต่างชาติพันธุ์ หรือเครื่องดนตรีไฟฟ้าเข้ามาประสมด้วยแล้ว เพลงที่แต่งขึ้นใหม่ยังมีจังหวะ ลีลา การใช้ภาษา ที่ผสมผสานรูปลักษณะต่างยุคสมัยเข้าด้วยกันอีกด้วย

การประดิษฐ์สร้างสรรค์ดนตรีร่วมสมัยของกลุ่มชาติพันธุ์ครั้งนี้จึงเป็นแนวทางใหม่ที่ผสมผสาน ความเป็นดนตรีตะวันตกภายใต้กรอบเงื่อนไขความคงเดิมของบทเพลงกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ยังไว้ซึ่งความเดิม (Original) กับเพลงใหม่ (Arranging) ที่ทำให้เกิดแนวทางเลือกใหม่ๆ ที่จะผลิตงานดนตรีสร้างสรรค์ทำให้เกิดแรงกระตุ้น หรืองานประชาสัมพันธ์ (Mass) รูปแบบใหม่ที่นำเสนออีกทางหนึ่งในสังคมยุคปัจจุบัน

6.3 ข้อเสนอแนะ

- การศึกษาครั้งต่อไป ควรนำบทเพลงที่ได้ศึกษา ไปผสมผสานแนวคิดดนตรีตะวันตกรูปแบบใหม่ โดยเรียบเรียงใหม่ เช่น การเรียบเรียงให้กับวงดนตรีแจ๊ส (Jazz Band), วงดนตรีบิ๊กแบนด์ (Big Band), วง

¹ ห้องสมุดดนตรีสมเด็จพระเทพรัตน์. มหาวิทยาลัยมหิดล. <http://sirindhornmusiclibrary.mahidol.ac.th>. (ออนไลน์). สืบค้นเมื่อ 20 กันยายน 2561.

ดนตรีออร์เคสตรา (Orchestra), เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางความคิด และเกิดงานในรูปแบบใหม่ๆ กับวงการดนตรี

- การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาดนตรีพื้นบ้าน และดนตรีวัฒนธรรมอื่นๆ ที่มีมิติที่แตกต่าง อีกทั้งยังสามารถนำมาประดิษฐ์สร้างงานใหม่ได้หลากหลายยิ่งขึ้น

- การศึกษาครั้งต่อไปควรบันทึกเสียงงานสนามอย่างมีคุณภาพ เช่นมีการบันทึกเสียงในห้องปิด หรือห้องบันทึกเสียง โดยไม่มีเสียงรบกวน อีกทั้งยังอาจต้องให้ศิลปินกลุ่มชาติพันธุ์ร่วมออกแบบ สร้างสรรค์บทเพลงอย่างเต็มที่

